Lastsummer.doc

Οι αρνητικές κριτικές που δέχθηκε ο «Ορφέας στον Άδη» του Τένεσι Ουίλιαμς στο πρώτο ανέβασμά του το 1957, υπήρξε πλήγμα για την ευαίσθητη ψυχική ισορροπία του συγγραφέα. «Στη Νέα Υόρκη το κατέβασαν με εκδικητικότητα, και με μια αγριότητα που με τσάκισε και με έστειλε στο Δρ. Λόρενς Κιούμπι» γράφει στις «Αναμνήσεις» του. Η φροϋδιστική ανάλυση του τελευταίου δίδαξε πολλά τον Γουίλιαμς για την «αληθινή φύση» του αλλά δεν του έλυσε κανένα του πρόβλημα. Αμέσως μετά έγραψε το «Ξαφνικά πέρσι το καλοκαίρι» που έκανε πρεμιέρα τον Ιανουάριο του 1958 στο Μπρόντγουεϊ και δέχθηκε έως και διθυραμβικές κριτικές.

Ο ποιητής Σεμπάστιαν Βενάμπλ «έκανε ποίηση τη ζωή του και τη ζωή του ποίηση». Μοιράζονταν την εκκεντρική ζωή των πλούσιων αργόσχολων με τη μητέρα του κι έγραφε ένα ποίημα άπαξ του έτους –για την ακρίβεια ένα κάθε καλοκαίρι. Το προηγούμενο καλοκαίρι η κυρία Βενάμπλ δεν μπόρεσε να ακολουθήσει το γιο της στις, κατά παράδοση κοινές, καλοκαιρινές διακοπές τους. Ο Σεμπάστιαν παίρνει μαζί του τη νεαρή ξαδέλφη του. Στην εξωτική παραλία που βρέθηκαν θα συναντήσει το θάνατο με φρικτό τρόπο: μια ‘αγέλη’ από πεινασμένα παιδιά θα του επιτεθούν και θα τον κατασπαράξουν σε μία έκρηξη πρωτόγονων, απωθημένων και μη, ενστίκτων.
Οι επιρροές της ψυχανάλυσης στο «Ξαφνικά πέρσι το καλοκαίρι» είναι εμφανείς σε πολλά στοιχεία του έργου: στη σχέση του Σεμπάστιαν με τη μητέρα του, στη ομοφυλοφιλία του, στην παντελή απουσία του πατέρα, ακόμη και στην ψυχολογική κατάρρευση της Κάθριν μετά τον τρομακτικό θάνατο του Σεμπάστιαν. Πολλοί μελετητές έχουν αναφερθεί στις αυτοβιογραφικά στοιχεία που υπάρχουν σ’ αυτό το έργο, όπως και σ’ άλλα, του Ουίλιαμς. Μάλιστα με την ανάπτυξη των gender and sexuality studies εξετάζεται πλέον επισταμένως πώς πέρασε στα έργα του η ομοφυλοφιλία του συγγραφέα αλλά και οι ψυχολογικές και άλλες πιέσεις που δέχθηκε στη ζωή του σε μια εποχή καθαρά ομοφοβική. Ο Γουίλιαμς, φερ’ ειπείν, θαύμαζε τον γκέι ποιητή Χαρτ Κρέιν (1899-1932) ο οποίος αυτοκτόνησε, πηδώντας στον ωκεανό. Πιθανόν ο Κρέιν να ενέπνευσε στον Γουίλιαμς την μορφή του Σεμπάστιαν.
Αυτό όμως που έχει περισσότερο ενδιαφέρον σήμερα στο «Ξαφνικά πέρσι το καλοκαίρι» είναι ο συσχετισμός των εντομοβόρων φυτών (που διατηρεί στο θερμοκήπιο της η κυρία Βενάμπλ), των πουλιών που επιτίθενται και κατασπαράζουν χιλιάδες χελωνάκια μόλις βγαίνουν από τ΄ αυγά τους στα νησιά Γκαλαπάγκος και του σπαράγματος του ποιητή από τα πεινασμένα αλητάκια, με το ρομαντικό ιδεώδες του ποιητή που είναι κάτι σαν Άγιος, σαν ανώτερη παρουσία που προσεγγίζει ιδιότητες του θείου. Η «θυσία» του Σεμπάστιαν υπερβαίνει κάθε ηθική κατηγοριοποίηση και δικαιώνει τελικά τη δημιουργία του.
Το «Ξαφνικά πέρσι το καλοκαίρι» σίγουρα περιλαμβάνεται στα καλύτερα έργα του Γουίλιαμς, μαζί με τον «Γυάλινο κόσμο» και το «Λεωφορείον ο πόθος». Ο τρόπος που χειρίζεται την ιστορία είναι δραματουργικά ευφυής: ο ποιητής έχει ήδη πεθάνει κι η μητέρα του αγωνίζεται για την υστεροφημία του –γι’ αυτό η ξαδέλφη, που αποκαλύπτει τις «χυδαίες» λεπτομέρειες του τέλους του, πιστεύει πως πρέπει να υποστεί λοβοτομή. Με αλλεπάλληλα φλας-μπακ, πρώτα της μητέρας και μετά της Κάθριν, ο Σεμπάστιαν γίνεται ωσεί παρών –προβάλλει θαρρείς μέσα από το σκοτάδι

των προσωπικών εμμονών και τραυμάτων των δύο γυναικών, όμορφος όσο ποτέ στα δεξιά του Πατρός.
Ο Νίκος Καμτσής απέφυγε το ρεαλιστικό στήσιμο. Το σκηνικό της Μίκας Πανάγου εξαρχής καθιστά σαφείς τις προθέσεις του: άδεια σκηνή, φθαρμένο πάτωμα, κάποιες σανίδες λείπουν, η λευκή πολυθρόνα της κυρίας, δύο λευκά παραπετάσματα πέφτουν από το ταβάνι έως κάτω (χρησιμοποιούνται και για προβολές εικόνων, κατά τη γνώμη άχρηστων όταν οι αφηγήσεις των ηρώων περιέχουν τόσο ισχυρές εικόνες). Αλλά αυτό που δεν λειτούργησε ουδόλως ήταν τα μεταλλικά ικριώματα, αριστερά και δεξιά της σκηνής, που κινούνταν πάνω σε ράγες, πάνω στα οποία ηθοποιοί με μάσκες κινούσαν τους προβολείς κατευθύνοντας τις δέσμες φωτός στα κατά τον σκηνοθέτη σημεία αιχμής. Αλλά σηκώνει το συγκεκριμένο έργο ευρήματα που αναδεικνύουν την θεατρικότητα, καταργώντας την σκηνική αληθοφάνεια και αποσπώντας την προσοχή σε άσχετες προς το κείμενο σκηνικές δράσεις;
Η Μίνα Αδαμάκη, σ’ ένα καθαρά δραματικό ρόλο, δεν απέφυγε κάποιες τεχνικές (λ.χ. αλλαγή φωνής στη ροή του λόγου) που ανακαλούσαν μια κάπως ξεπερασμένη ερμηνευτική προσέγγιση. Ευχάριστη έκπληξη (τη γνώριζα μόνο από τις τηλεοπτικές εμφανίσεις της) ήταν η ερμηνεία της Ειρήνης Μπαλτά στο ρόλο της Κάθριν – προφανώς κατάφερε να βρει τις εσωτερικές λαβές που εξασφαλίζουν μια σχέση αλήθειας με το ρόλο. Ο Κρατερός Κατσούλης, πάλι, δεν μπόρεσε να αποβάλλει μια αύρα αυταρέσκειας που τον ακολουθούσε σε κάθε του κίνηση. Τους μικρότερους ρόλους ερμήνευσαν η Ευτυχία Λιβανίου και ο Βασίλης Κουκαλάνι.